

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15027411	IES de Cacheiras	Teo	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Bacharelato	Anatomía aplicada	1º Bac.	4	140

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	23
4.2. Materiais e recursos didácticos	24
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	24
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	25
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	27
6. Medidas de atención á diversidade	27
7.1. Concreción dos elementos transversais	27
7.2. Actividades complementarias	28
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	29
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	30
9. Outros apartados	31

1. Introducción

A presente programación didáctica, elaborada para a materia de Cultura Científica de 1ºBAC ten como referencia o Decreto 156/2022, do 2022, que establece o currículo da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

Esta materia pretende que o alumnado comprenda e valore o corpo humano con respecto á saúde e as súas manifestacións artísticas. Tamén é unha oportunidade para relacionar os coñecementos adquiridos con etapas posteriores por exemplo, os ciclos formativos e graos relacionados coas ciencias da saúde e a actividade física, ou mesmo con ensinanzas artísticas superiores.

Os rapaces e rapazas deste curso sitúanse na última etapa de operacións formais onde o individuo vólvese un ser reflexivo, capaz de aprender sistemas abstractos do pensamento que lle permiten usar a lóxica proposicional (inferencia obtida a partires da relación entre dúas premisas), o razoamento científico (pensamento hipotético-dedutivo), o razoamento combinatorio (busca de múltiples combinacións) e o razoamento proporcional (cálculo ou estimación de probabilidades) o que lle permite abordar os contidos desta materia, sempre e cando o proceso de ensino e aprendizaxe se axuste as súas necesidades.

Para a elaboración das unidades didácticas que desenvolverá a programación tívose como referencia un currículo que afonda nos coñecementos adquiridos na Educación Secundaria Obrigatoria, especialmente en 3ºESO. Neste sentido esta materia céntrase no estudo do corpo humano facendo fincapé na anatomía e fisioloxía, así como das enfermidades máis comúns de cada un dos aparatos e sistemas que integran o organismo, sen esquecer a importancia dos hábitos saudables.

O grupo seleccionado está composto por 8 alumnos e alumnas con idades comprendidas ao inicio do curso entre os 16 e 17 anos.

Todos estes aspectos serán tidos en conta a nivel metodolóxico.

O IES de Cacheiras é un centro de ensino secundario, ubicado no concello de Teo e próximo a Santiago de Compostela. No centro impártese ESO e Bacharelato.

O alumnado procede tanto do entorno rural como de entorno urbano (urbanizacións da contorna), existindo importantes diferencias tanto a nivel económico como cultural. O elevado número de alumnos por aula da lugar a importantes dificultades á hora de atender de forma óptima á gran diversidade existente en canto a interese, necesidades e capacidades dos estudantes.

As Ciencias da Natureza teñen una faceta práctico/experimental fundamental, pero a masificación das aulas, a excesiva lonxitude e intensidade dos programas , xunto coa deficiente dotación dos laboratorios obriga ao profesorado a impartila de forma fundamentalmente teórica ou a realizar (por parte do profesorado e non do alumnado) pequenas demostracións ou prácticas experimentales na aula no lugar de acudir ao laboratorio como sería desexable.

A lingua predominante no alumnado procedente do rural é o galego, mentres que o alumnado procedente dos pequenos núcleos urbanos (urbanizacións) é, maioritariamente, o castelán

A materia de Anatomía Aplicada pretende achegar os coñecementos científicos que permitan comprender a estrutura e funcionamento do corpo humano e a súa motricidade en relación coas manifestacións artísticas corporais e coa saúde. Ademais, constitúe a sistematización dos saberes da ciencia referidos ao ser humano como ser biolóxico desde unha perspectiva xeral e unha particular, na que as estruturas corporais póñense en funcionamento ao servizo da creación artística. Para alcanzar este obxectivo, esta materia integra coñecementos, destrezas e actitudes procedentes de diversas áreas de coñecemento como, por exemplo, a anatomía, a fisioloxía, a biomecánica, a bioquímica, ou as ciencias da actividade física.

Esta materia permitirá ao alumnado aumentar a súa comprensión do corpo humano desde o punto de vista biolóxico xeral e tamén mellorar o seu rendemento físico e artístico nas distintas artes escénicas, tendo en conta a importancia da prevención da aparición de procesos patolóxicos relacionados directa e/ou indirectamente co seu corpo.

A Anatomía Aplicada abrangue as estruturas e as funcións do corpo humano máis relacionadas coa acción motora e o seu rendemento, como son o aparello locomotor e o cardiopulmonar, ou os sistemas de control e regulación; afonda en como estas estruturas determinan o comportamento motor e as técnicas expresivas que compoñen as manifestacións artísticas corporais, e os efectos que a actividade física ten sobre elas e sobre a saúde. Na mesma liña, abórdanse tamén nocións básicas dos sistemas de achega e utilización da enerxía, e afóndase nas bases da conduta motora.

Esta materia estrutúrase en oito bloques: «O traballo nas ciencias», «A organización do corpo humano», «O aparello dixestivo e o metabolismo», «O aparello circulatorio e o respiratorio», «O aparello uroxenital», «Os sistemas de coordinación e de regulación», «O aparello locomotor e o movemento» e «Expresión e comunicación corporal».

No bloque 1, «O traballo nas ciencias», comézase a abordar esta materia, cun bloque transversal en relación a metodoloxía de traballo; é dicir, a partir da análise e coñecemento do método científico, valorando o traballo das

persoas dedicadas á ciencia e a súa relevancia nos avances sociais en distintos ámbitos.

No bloque 2, «A organización do corpo humano», faise unha descrición da organización xeral do corpo humano utilizando distintas estratexias e formatos para a súa análise, e tamén un breve per- corrido pola evolución histórica dos canons de beleza e a súa influencia na sociedade

No bloque 3, «O aparello dixestivo e o metabolismo», abórdanse os distintos aspectos anatómicos e fisiolóxicos relacionados coa alimentación e a nutrición, para finalizar reflexionando sobre a importancia de incorporar hábitos nutricionais que incidan favorablemente na saúde, analizando tamén cales son os factores sociais que conducen á aparición dos trastornos alimenticios máis co- muns.

No bloque 4, «O aparello circulatorio e o respiratorio», estúdanse as principais características anatómicas e fisiolóxicas que os conforman, analizando cales son as enfermidades mais comúns relacionadas con eles e reflexionando sobre a importancia de incorporar hábitos saudables ás nosas vidas.

No bloque 5, «O aparello uroxenal», realízase unha identificación e descrición das distintas partes que forman os aparellos excretor e reprodutor, así como das súas funcións e a importancia de manter hábitos saudables relacionados con eles para alcanzar unha saúde integral.

No bloque 6, «Os sistemas de coordinación e de regulación», identifícanse ao sistema nervioso e ao endócrino como responsables da coordinación e regulación xeral do organismo; estúdanse tamén as principais enfermidades relacionadas con eles así como os efectos das drogas sobre o sistema nervioso e a súa prevención.

No bloque 7, «O aparello locomotor e o movemento», localízanse os principais compoñentes do aparello locomotor, estúdase a súa fisioloxía e identifícanse as principais enfermidades e lesións dos seus compoñentes. Analízanse tamén as características da execución das accións motoras co obxectivo de relacionalas directa e/ou indirectamente coa finalidade expresiva das actividades ar- tísticas.

No bloque 8, «Expresión e comunicación corporal», identifícanse as diferentes formas de expresión corporal e o seu papel no desenvolvemento persoal e social, como un medio de comunicación que utiliza unha linguaxe propia como fonte de desenvolvemento creativo.

En conclusión, a materia de Anatomía Aplicada preséntase como unha ampliación dos contidos científicos e técnicos estudados na educación secundaria obrigatoria e tamén como unha oportuni- dade para relacionar os coñecementos adquiridos con etapas posteriores como, por exemplo, os ciclos formativos e graos relacionados coas ciencias da saúde e a actividade física, ou mesmo con ensinanzas artísticas superiores.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Interpretar e transmitir información e datos científicos argumentando sobre eles con precisión e utilizando diferentes formatos para analizar conceptos, procesos, métodos, experimentos ou resultados relacionados coa anatomía humana.	1-2	1	4	2-3	40			
OBX2 - Localizar e utilizar fontes fiables identificando, seleccionando e organizando a información, avaliándoa criticamente, e contrastando a súa veracidade para resolver preguntas relacionadas coa anatomía humana.	2-3	1	4	1-2-4	40	1		2
OBX3 - Analizar traballos de investigación ou divulgación relacionados coa anatomía humana comprobando con sentido crítico a súa veracidade e/ou se seguen correctamente os pasos do método científico para avaliar a fiabilidade das súas conclusións.	5	1	2-3-4	1-2	40	2-3	1	
OBX4 - Expor e resolver problemas e cuestións buscando e utilizando as estratexias adecuadas, analizando criticamente as solucións e reformulando o procedemento se fose necesario, para explicar fenómenos relacionados coa anatomía humana.	2		1-2	1-5	50		1	

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX5 - Analizar criticamente os efectos de determinadas accións sobre a saúde baseándose nos fundamentos da anatomía humana para promover e adoptar hábitos que permitan manter e mellorar a saúde individual e colectiva.	2		2-5	4	20	3-4	1	
OBX6 - Analizar os elementos anatómicos humanos utilizando fundamentos científicos para explicar a súa fisioloxía e relacionar esta coas actividades físicas e artísticas.	1-2	1	2-4	1	20-50		1	2-31-32

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Niveis de organización do corpo humano	Niveis de organización. A célula. Tecidos. Sistemas e aparatos. Funcións vitais	6	9	X		
2	Aparato reprodutor	Anatomía e fisioloxía dos aparatos reprodutores masculino e feminino.	8	12	X		
3	O sistema respiratorio	Anatomía e fisioloxía do sistema respiratorio	9	13	X		
4	Sistema cardiovascular	Anatomía e fisioloxía do sistema cardiovascular	9	13	X		
5	O metabolismo humano	Anabolismo. Catabolismo. principais vías metabólicas. Alimentos e enerxía. Fatiga e recuperación.	8	11		X	
6	O aparato dixestivo e o aparato excretor	Anatomía e fisioloxía dos aparatos dixestivo e excretor	8	12		X	
7	O sistema nervioso	Anatomía e fisioloxía do sistema nervioso	9	12		X	
8	O sistema endócrino	Anatomía e fisioloxía do sistema endócrino	9	12		X	
9	Sistemas óseo, articular e muscular	Ósos, articulacións e músculos.	9	12			X
10	Actividade física e sistema locomotor	Mellora das capacidade físicas. Adaptacións do adestramento. Lesións. Quecemento. Postura corporal	9	12			X
11	Características do movemento	Percepción e execución motora. Receptores sensoriais. Sistema nervioso e acción motora. Características e finalidades do movemento humano	8	11			X
12	Expresión e comunicación corporal	Aspectos socioculturales da motricidade humana. Elementos da expresión corporal.	8	11			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
12	Expresión e comunicación corporal	Manifestacións artístico-expresivas. Comunicación do corpo e o movemento.	8	11			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Niveis de organización do corpo humano	9

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Utilizar a metodoloxía científica na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas.	Comprender e utilizar o método científico	PE	62
CA2.1 - Identificar e localizar os termos básicos da anatomía humana utilizando diagramas e modelos.	Identificar os termos básicos da anatomía humana		
CA2.2 - escribir a organización xeral do corpo humano a través da localización dos diferentes tecidos, órganos, aparellos e sistemas, e a identificación das súas funcións.	Comprender e interpretar a organización xeral do corpo humano		
CA2.3 - Interpretar e comprender a evolución dos canons de beleza ao longo da historia e a súa influencia na sociedade.	Comprender a evolución dos canons de beleza ao longo da historia	TI	38
CA1.2 - Elaborar proxectos utilizando as estratexias adecuadas tanto no seu procedemento de traballo como na comunicación de procesos e resultados.	Elaborar proxectos de xeito adecuado		
CA1.3 - Utilizar de forma segura e respectuosa co medio natural os espazos e recursos de aprendizaxe científico.	Utilizar os espazos e recursos de aprendizaxe científico de xeito adecuado		
CA1.4 - Valorar a ciencia recoñecendo a actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e a súa contribución ao avance da sociedade humana en diferentes ámbitos, así como tamén o papel da muller nela.	Valorar o traballo desenvolvido polos científicos e a importancia da muller nas ciencias		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Metodoloxía científica de traballo na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas. - Estratexias para a elaboración de proxectos e de comunicación no proceso de aprendizaxe. - Formulación de hipóteses e preguntas. - Procura, recoñecemento e utilización de fontes fiables de información.

Contidos

- Comunicación de procesos e resultados con vocabulario científico a través de ferramentas dixitais e formatos de uso frecuente (presentación, gráfica, vídeo, póster, informe e outros).
- Linguaxe científica: interpretación, produción e comunicación eficaz de información de carácter científico no contexto académico en diferentes formatos.
- Espazos e recursos de aprendizaxe científico (como o laboratorio e os espazos virtuais): utilización adecuada, que asegure a conservación da saúde propia e a comunitaria, a seguridade e o respecto ao medio ambiente.
- Valoración da ciencia e da actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e recoñecemento da súa contribución aos distintos ámbitos do saber humano e no avance e a mellora da sociedade. O papel da muller.
- Terminoloxía básica da anatomía humana.
- Planos e cortes anatómicos. Posición e dirección.
- Rexións e cavidades do corpo humano.
- Niveis de organización do corpo humano.
- As células
- Os tecidos.
- Os órganos, aparellos e sistemas.
- Funcións vitais.
- Os canons de beleza ao longo da historia.

UD	Título da UD	Duración
2	Aparato reprodutor	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Utilizar a metodoloxía científica na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas.	Comprender e utilizar o método científico	PE	60
CA5.1 - Describir a anatomía e identificar a función das distintas partes do aparello excretor e reprodutor empregando diferentes soportes e recursos.	Comprender a anatomía e fisioloxía dos aparatos reprodutores		
CA5.2 - Analizar as enfermidades máis comúns dos aparellos excretor e reprodutor relacionándoas coas súas causas, síntomas e tratamentos.	Analizar as enfermidades do aparatos reprodutores		
CA5.3 - Reflexionar sobre a importancia de hábitos saudables relacionados co aparello excretor e reprodutor localizando, seleccionado e organizando a información.	Concienciar da importancia da prevención na saúde		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Elaborar proxectos utilizando as estratexias adecuadas tanto no seu procedemento de traballo como na comunicación de procesos e resultados.	Elaborar proxectos de xeito adecuado	TI	40
CA1.3 - Utilizar de forma segura e respectuosa co medio natural os espazos e recursos de aprendizaxe científico.	Utilizar os espazos e recursos de aprendizaxe científico de xeito adecuado		
CA1.4 - Valorar a ciencia recoñecendo a actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e a súa contribución ao avance da sociedade humana en diferentes ámbitos, así como tamén o papel da muller nela.	Valorar o traballo desenvolvido polos científicos e a importancia da muller nas ciencias		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Metodoloxía científica de traballo na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas. - Estratexias para a elaboración de proxectos e de comunicación no proceso de aprendizaxe. - Formulación de hipóteses e preguntas. - Procura, recoñecemento e utilización de fontes fiables de información. - Comunicación de procesos e resultados con vocabulario científico a través de ferramentas dixitais e formatos de uso frecuente (presentación, gráfica, vídeo, póster, informe e outros). - Linguaxe científico: interpretación, produción e comunicación eficaz de información de carácter científico no contexto académico en diferentes formatos. - Espazos e recursos de aprendizaxe científico (como o laboratorio e os espazos virtuais): utilización adecuada, que asegure a conservación da saúde propia e a comunitaria, a seguridade e o respecto ao medio ambiente. - Valoración da ciencia e da actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e recoñecemento da súa contribución aos distintos ámbitos do saber humano e no avance e a mellora da sociedade. O papel da muller. - O aparello excretor. - Características xerais, estrutura anatómica e fisioloxía. - Enfermidades e hábitos saudables. - O aparello reprodutor. - Características xerais, estrutura anatómica e fisioloxía. - Enfermidades e hábitos saudables.

UD	Título da UD	Duración
3	O sistema respiratorio	13

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Utilizar a metodoloxía científica na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas.	Comprender e utilizar o método científico	PE	70
CA4.1 - Recoñecer as características xerais dos aparellos circulatorio, respiratorio e fonador e describir a anatomía e función dos distintos órganos que conforman ditos aparellos empregando diferentes soportes e recursos.	Comprender a anatomía e fisioloxía dos aparatos circulatorio, respiratorio e fonador		
CA4.3 - Explicar os movementos respiratorios de inspiración e expiración distinguindo os órganos e estruturas implicadas.	Comprender a anatomía e fisioloxía do aparato respiratorio		
CA4.4 - Analizar as enfermidades máis comúns dos aparellos circulatorio, respiratorio e fonador relacionándoas coas súas causas, síntomas e tratamentos.	Analizar as enfermidades do aparatos circulatorio, respiratorio e fonador		
CA4.5 - Reflexionar sobre a importancia de hábitos saudables relacionados cos aparellos circulatorio, respiratorio e fonador localizando, seleccionando e organizando a información.	Concienciar da importancia da prevención na saúde		
CA1.2 - Elaborar proxectos utilizando as estratexias adecuadas tanto no seu procedemento de traballo como na comunicación de procesos e resultados.	Elaborar proxectos de xeito adecuado	TI	30
CA1.3 - Utilizar de forma segura e respectuosa co medio natural os espazos e recursos de aprendizaxe científico.	Utilizar os espazos e recursos de aprendizaxe científico de xeito adecuado		
CA1.4 - Valorar a ciencia recoñecendo a actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e a súa contribución ao avance da sociedade humana en diferentes ámbitos, así como tamén o papel da muller nela.	Valorar o traballo desenvolvido polos científicos e a importancia da muller nas ciencias		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Metodoloxía científica de traballo na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas. - Estratexias para a elaboración de proxectos e de comunicación no proceso de aprendizaxe. - Formulación de hipóteses e preguntas. - Procura, recoñecemento e utilización de fontes fiables de información. - Comunicación de procesos e resultados con vocabulario científico a través de ferramentas dixitais e formatos de uso frecuente (presentación, gráfica, vídeo, póster, informe e outros). - Linguaxe científico: interpretación, produción e comunicación eficaz de información de carácter científico no contexto académico en diferentes formatos. - Espazos e recursos de aprendizaxe científico (como o laboratorio e os espazos virtuais): utilización adecuada, que asegure a conservación da saúde propia e a comunitaria, a seguridade e o respecto ao medio ambiente. - Valoración da ciencia e da actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e recoñecemento da súa contribución aos distintos ámbitos do saber humano e no avance e a mellora da sociedade. O papel da muller.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O aparello circulatorio. - Características xerais, estrutura anatómica e fisioloxía. - A circulación. - Parámetros de saúde cardiovascular. - Enfermidades e hábitos saudables. - O aparello respiratorio. - Características xerais, estrutura anatómica e fisioloxía. - O proceso respiratorio. - Coordinación da respiración co movemento corporal e a súa intensidade. - Enfermidades e hábitos saudables. - O aparello fonador. - Características xerais, estrutura anatómica e fisioloxía. - Enfermidades e hábitos saudables.

UD	Título da UD	Duración
4	Sistema cardiovascular	13

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Utilizar a metodoloxía científica na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas.	Comprender e utilizar o método científico	PE	70
CA4.1 - Recoñecer as características xerais dos aparellos circulatorio, respiratorio e fonador e describir a anatomía e función dos distintos órganos que conforman ditos aparellos empregando diferentes soportes e recursos.	Comprender a anatomía e fisioloxía dos aparatos circulatorio, respiratorio e fonador		
CA4.2 - Explicar o percorrido do sangue na circulación maior e menor identificando as estruturas implicadas en imaxes en diferentes formatos, e valorando os parámetros de saúde cardiovascular.	Comprender a anatomía e fisioloxía do aparato circulatorio		
CA4.4 - Analizar as enfermidades máis comúns dos aparellos circulatorio, respiratorio e fonador relacionándoas coas súas causas, síntomas e tratamentos.	Analizar as enfermidades do aparatos circulatorio, respiratorio e fonador		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.5 - Reflexionar sobre a importancia de hábitos saudables relacionados cos aparellos circulatorio, respiratorio e fonador localizando, seleccionando e organizando a información.	Concienciar da importancia da prevención na saúde		
CA1.2 - Elaborar proxectos utilizando as estratexias adecuadas tanto no seu procedemento de traballo como na comunicación de procesos e resultados.	Elaborar proxectos de xeito adecuado	TI	30
CA1.3 - Utilizar de forma segura e respectuosa co medio natural os espazos e recursos de aprendizaxe científico.	Utilizar os espazos e recursos de aprendizaxe científico de xeito adecuado		
CA1.4 - Valorar a ciencia recoñecendo a actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e a súa contribución ao avance da sociedade humana en diferentes ámbitos, así como tamén o papel da muller nela.	Valorar o traballo desenvolvido polos científicos e a importancia da muller nas ciencias		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Metodoloxía científica de traballo na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas. - Estratexias para a elaboración de proxectos e de comunicación no proceso de aprendizaxe. - Formulación de hipóteses e preguntas. - Procura, recoñecemento e utilización de fontes fiables de información. - Comunicación de procesos e resultados con vocabulario científico a través de ferramentas dixitais e formatos de uso frecuente (presentación, gráfica, vídeo, póster, informe e outros). - Linguaxe científico: interpretación, produción e comunicación eficaz de información de carácter científico no contexto académico en diferentes formatos. - Espazos e recursos de aprendizaxe científico (como o laboratorio e os espazos virtuais): utilización adecuada, que asegure a conservación da saúde propia e a comunitaria, a seguridade e o respecto ao medio ambiente. - Valoración da ciencia e da actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e recoñecemento da súa contribución aos distintos ámbitos do saber humano e no avance e a mellora da sociedade. O papel da muller. - O aparello circulatorio. - Características xerais, estrutura anatómica e fisioloxía. - A circulación. - Parámetros de saúde cardiovascular. - Enfermidades e hábitos saudables. - O aparello respiratorio. - Características xerais, estrutura anatómica e fisioloxía. - O proceso respiratorio. - Coordinación da respiración co movemento corporal e a súa intensidade. - Enfermidades e hábitos saudables.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O aparello fonador. - Características xerais, estrutura anatómica e fisioloxía. - Enfermidades e hábitos saudables.

UD	Título da UD	Duración
5	O metabolismo humano	11

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Utilizar a metodoloxía científica na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas.	Comprender e utilizar o método científico	PE	70
CA3.3 - Valorar os hábitos nutricionais que inciden favorablemente na saúde relacionando os tipos de dietas co balance enerxético establecido segundo as actividades realizadas.	Concienciar da importancia da prevención na saúde		
CA3.5 - Identificar e diferenciar os procesos que comprende o metabolismo aeróbico e anaeróbico establecendo os mecanismos enerxéticos que interveñen na acción motora, co fin de xestionar a enerxía e mellorar a eficiencia da acción.	Comprender o metabolismo e o balance enerxético na actividade motora		
CA1.2 - Elaborar proxectos utilizando as estratexias adecuadas tanto no seu procedemento de traballo como na comunicación de procesos e resultados.	Elaborar proxectos de xeito adecuado	TI	30
CA1.3 - Utilizar de forma segura e respectuosa co medio natural os espazos e recursos de aprendizaxe científico.	Utilizar os espazos e recursos de aprendizaxe científico de xeito adecuado		
CA1.4 - Valorar a ciencia recoñecendo a actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e a súa contribución ao avance da sociedade humana en diferentes ámbitos, así como tamén o papel da muller nela.	Valorar o traballo desenvolvido polos científicos e a importancia da muller nas ciencias		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Metodoloxía científica de traballo na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas. - Estratexias para a elaboración de proxectos e de comunicación no proceso de aprendizaxe. - Formulación de hipóteses e preguntas. - Procura, recoñecemento e utilización de fontes fiables de información. - Comunicación de procesos e resultados con vocabulario científico a través de ferramentas dixitais e formatos de

Contidos

- uso frecuente (presentación, gráfica, vídeo, póster, informe e outros).
- Linguaxe científico: interpretación, produción e comunicación eficaz de información de carácter científico no contexto académico en diferentes formatos.
- Espazos e recursos de aprendizaxe científico (como o laboratorio e os espazos virtuais): utilización adecuada, que asegure a conservación da saúde propia e a comunitaria, a seguridade e o respecto ao medio ambiente.
- Valoración da ciencia e da actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e recoñecemento da súa contribución aos distintos ámbitos do saber humano e no avance e a mellora da sociedade. O papel da muller.
- O aparello dixestivo.
- Características xerais, estrutura anatómica e fisioloxía.
- Alimentación e nutrición. Tipos de nutrientes e de alimentos.
- Dieta equilibrada e a súa relación coa saúde. Balance enerxético.
- Pautas saudables de alimentación en función da actividade realizada.
- Trastornos do comportamento nutricional: dietas restritivas, anorexia e bulimia.
- Factores sociais e derivados da propia actividade física e artística que conducen á aparición de distintos tipos de trastorno do comportamento nutricional.
- Metabolismo humano.
- Principais vías metabólicas de obtención de enerxía. Metabolismo aeróbico e anaeróbico.
- Metabolismo enerxético e actividade física.

UD	Título da UD	Duración
6	O aparato dixestivo e o aparato excretor	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Utilizar a metodoloxía científica na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas.	Comprender e utilizar o método científico	PE	70
CA3.1 - Recoñecer os procesos de dixestión e absorción de alimentos e nutrientes explicando as estruturas orgánicas implicadas en cada un.	Comprender a anatomía e fisioloxía do aparato dixestivo		
CA3.2 - Reflexionar sobre a importancia da alimentación e da nutrición para o bo funcionamento do organismo recoñecendo as súas diferenzas e funcións básicas.	Relacionar alimentación-nutrición		
CA3.3 - Valorar os hábitos nutricionais que inciden favorablemente na saúde relacionando os tipos de dietas co balance enerxético establecido segundo as actividades realizadas.	Concienciar da importancia da prevención na saúde		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Identificar os trastornos alimenticios máis comúns e os efectos que teñen sobre a saúde, analizando os factores sociais que conducen á aparición dos mesmos.	Concienciar da importancia da prevención na saúde		
CA1.2 - Elaborar proxectos utilizando as estratexias adecuadas tanto no seu procedemento de traballo como na comunicación de procesos e resultados.	Elaborar proxectos de xeito adecuado	TI	30
CA1.3 - Utilizar de forma segura e respectuosa co medio natural os espazos e recursos de aprendizaxe científico.	Utilizar os espazos e recursos de aprendizaxe científico de xeito adecuado		
CA1.4 - Valorar a ciencia recoñecendo a actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e a súa contribución ao avance da sociedade humana en diferentes ámbitos, así como tamén o papel da muller nela.	Valorar o traballo desenvolvido polos científicos e a importancia da muller nas ciencias		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Metodoloxía científica de traballo na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas. - Estratexias para a elaboración de proxectos e de comunicación no proceso de aprendizaxe. - Formulación de hipóteses e preguntas. - Procura, recoñecemento e utilización de fontes fiables de información. - Comunicación de procesos e resultados con vocabulario científico a través de ferramentas dixitais e formatos de uso frecuente (presentación, gráfica, vídeo, póster, informe e outros). - Linguaxe científico: interpretación, produción e comunicación eficaz de información de carácter científico no contexto académico en diferentes formatos. - Espazos e recursos de aprendizaxe científico (como o laboratorio e os espazos virtuais): utilización adecuada, que asegure a conservación da saúde propia e a comunitaria, a seguridade e o respecto ao medio ambiente. - Valoración da ciencia e da actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e recoñecemento da súa contribución aos distintos ámbitos do saber humano e no avance e a mellora da sociedade. O papel da muller. - O aparello dixestivo. - Características xerais, estrutura anatómica e fisioloxía. - Alimentación e nutrición. Tipos de nutrientes e de alimentos. - Dieta equilibrada e a súa relación coa saúde. Balance enerxético. - Pautas saudables de alimentación en función da actividade realizada. - Trastornos do comportamento nutricional: dietas restritivas, anorexia e bulimia. - Factores sociais e derivados da propia actividade física e artística que conducen á aparición de distintos tipos de trastorno do comportamento nutricional. - Metabolismo humano. - Principais vías metabólicas de obtención de enerxía. Metabolismo aeróbico e anaeróbico.

Contidos
- Metabolismo enerxético e actividade física.

UD	Título da UD	Duración
7	O sistema nervioso	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Utilizar a metodoloxía científica na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas.	Comprender e utilizar o método científico	PE	79
CA6.1 - Valorar os sistemas nervioso e endócrino como responsables da coordinación e regulación xeral do organismo recoñecendo as características xerais de cada un deles.	Comprender a función de relación		
CA6.2 - Describir a anatomía e función das partes dos órganos sensoriais, dos compoñentes do sistema nervioso e das glándulas do sistema endócrino empregando diferentes soportes e recursos.	Comprender a anatomía e fisioloxía do sistema nervioso e endócrino		
CA6.3 - Diferenciar os movementos reflexos e voluntarios relacionándoos cos órganos implicados en cada un utilizando esquemas ou debuxos.	Distinguir as diferentes respostas do sistema de coordinación		
CA6.5 - Analizar as enfermidades máis comúns dos sistemas nervioso e endócrino relacionándoas coas súas causas, síntomas e tratamentos e recoñecendo os efectos das drogas sobre o sistema nervioso así como a súa prevención.	Concienciar da importancia da prevención na saúde		
CA6.6 - Reflexionar sobre a importancia de hábitos saudables relacionados co sistemas nervioso e endócrino localizando, seleccionado e organizando a información.	Concienciar da importancia da prevención na saúde		
CA1.2 - Elaborar proxectos utilizando as estratexias adecuadas tanto no seu procedemento de traballo como na comunicación de procesos e resultados.	Elaborar proxectos de xeito adecuado	TI	21
CA1.3 - Utilizar de forma segura e respectuosa co medio natural os espazos e recursos de aprendizaxe científico.	Utilizar os espazos e recursos de aprendizaxe científico de xeito adecuado		
CA1.4 - Valorar a ciencia recoñecendo a actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e a súa contribución ao avance da sociedade humana en diferentes ámbitos, así como tamén o papel da muller nela.	Valorar o traballo desenvolvido polos científicos e a importancia da muller nas ciencias		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Metodoloxía científica de traballo na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a

Contidos

- motricidade e as actividades artísticas.
- Estratexias para a elaboración de proxectos e de comunicación no proceso de aprendizaxe.
- Formulación de hipóteses e preguntas.
- Procura, recoñecemento e utilización de fontes fiables de información.
- Comunicación de procesos e resultados con vocabulario científico a través de ferramentas dixitais e formatos de uso frecuente (presentación, gráfica, vídeo, póster, informe e outros).
- Linguaxe científica: interpretación, produción e comunicación eficaz de información de carácter científico no contexto académico en diferentes formatos.
- Espazos e recursos de aprendizaxe científico (como o laboratorio e os espazos virtuais): utilización adecuada, que asegure a conservación da saúde propia e a comunitaria, a seguridade e o respecto ao medio ambiente.
- Valoración da ciencia e da actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e recoñecemento da súa contribución aos distintos ámbitos do saber humano e no avance e a mellora da sociedade. O papel da muller.
- O sistema nervioso.
- Características xerais, estrutura anatómica e fisioloxía.
- Os órganos sensoriais. Anatomía e fisioloxía.
- Movementos reflexos e voluntarios.
- Enfermidades e hábitos saudables.
- Drogas legais e ilegais. Prevención e efectos sobre a saúde.
- O sistema endócrino.
- Características xerais, estrutura anatómica e fisioloxía.
- A función hormonal.
- Enfermidades e hábitos saudables.

UD	Título da UD	Duración
8	O sistema endócrino	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Utilizar a metodoloxía científica na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas.	Comprender e utilizar o método científico	PE	70
CA6.1 - Valorar os sistemas nervioso e endócrino como responsables da coordinación e regulación xeral do organismo recoñecendo as características xerais de cada un deles.	Comprender a función de relación		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA6.2 - Describir a anatomía e función das partes dos órganos sensoriais, dos compoñentes do sistema nervioso e das glándulas do sistema endócrino empregando diferentes soportes e recursos.	Comprender a anatomía e fisioloxía do sistema nervioso e endócrino		
CA6.4 - Diferenciar as funcións de cada glándula endócrina localizando cada unha delas e empregando diferentes soportes e recursos.	Relacionar gándula endócrina-hormona-función		
CA6.5 - Analizar as enfermidades máis comúns dos sistemas nervioso e endócrino relacionándoas coas súas causas, síntomas e tratamentos e recoñecendo os efectos das drogas sobre o sistema nervioso así como a súa prevención.	Concienciar da importancia da prevención na saúde		
CA6.6 - Reflexionar sobre a importancia de hábitos saudables relacionados co sistemas nervioso e endócrino localizando, seleccionado e organizando a información.	Concienciar da importancia da prevención na saúde		
CA1.2 - Elaborar proxectos utilizando as estratexias adecuadas tanto no seu procedemento de traballo como na comunicación de procesos e resultados.	Elaborar proxectos de xeito adecuado	TI	30
CA1.3 - Utilizar de forma segura e respectuosa co medio natural os espazos e recursos de aprendizaxe científico.	Utilizar os espazos e recursos de aprendizaxe científico de xeito adecuado		
CA1.4 - Valorar a ciencia recoñecendo a actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e a súa contribución ao avance da sociedade humana en diferentes ámbitos, así como tamén o papel da muller nela.	Valorar o traballo desenvolvido polos científicos e a importancia da muller nas ciencias		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Metodoloxía científica de traballo na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas. - Estratexias para a elaboración de proxectos e de comunicación no proceso de aprendizaxe. - Formulación de hipóteses e preguntas. - Procura, recoñecemento e utilización de fontes fiables de información. - Comunicación de procesos e resultados con vocabulario científico a través de ferramentas dixitais e formatos de uso frecuente (presentación, gráfica, vídeo, póster, informe e outros). - Linguaxe científico: interpretación, produción e comunicación eficaz de información de carácter científico no contexto académico en diferentes formatos. - Espazos e recursos de aprendizaxe científico (como o laboratorio e os espazos virtuais): utilización adecuada, que asegure a conservación da saúde propia e a comunitaria, a seguridade e o respecto ao medio ambiente. - Valoración da ciencia e da actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e recoñecemento da súa contribución aos distintos ámbitos do saber humano e no avance e a mellora da sociedade. O papel da muller. - O sistema nervioso. - Características xerais, estrutura anatómica e fisioloxía. - Os órganos sensoriais. Anatomía e fisioloxía.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Movementos reflexos e voluntarios. - Enfermidades e hábitos saudables. - Drogas legais e ilegais. Prevención e efectos sobre a saúde. - O sistema endócrino. - Características xerais, estrutura anatómica e fisioloxía. - A función hormonal. - Enfermidades e hábitos saudables.

UD	Título da UD	Duración
9	Sistemas óseo, articular e muscular	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Utilizar a metodoloxía científica na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas.	Comprender e utilizar o método científico	PE	70
CA7.1 - Localizar e diferenciar os compoñentes do aparello locomotor empregando diagramas e modelos.	Comprender a anatomía do aparato locomotor		
CA7.2 - Explicar a fisioloxía do aparello locomotor a través da función de músculos, ósos e articulacións.	Comprender a fisioloxía do aparato locomotor		
CA7.3 - Identificar as principais enfermidades e lesións do aparello locomotor recoñecendo e valorando os hábitos e costumes saudables, tanto na vida cotiá como na práctica de actividade física.	Concienciar da importancia da prevención na saúde	TI	30
CA1.2 - Elaborar proxectos utilizando as estratexias adecuadas tanto no seu procedemento de traballo como na comunicación de procesos e resultados.	Elaborar proxectos de xeito adecuado		
CA1.3 - Utilizar de forma segura e respectuosa co medio natural os espazos e recursos de aprendizaxe científico.	Utilizar os espazos e recursos de aprendizaxe científico de xeito adecuado		
CA1.4 - Valorar a ciencia recoñecendo a actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e a súa contribución ao avance da sociedade humana en diferentes ámbitos, así como tamén o papel da muller nela.	Valorar o traballo desenvolvido polos científicos e a importancia da muller nas ciencias		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

Contidos

- Metodoloxía científica de traballo na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas.
- Estratexias para a elaboración de proxectos e de comunicación no proceso de aprendizaxe.
- Formulación de hipóteses e preguntas.
- Procura, recoñecemento e utilización de fontes fiables de información.
- Comunicación de procesos e resultados con vocabulario científico a través de ferramentas dixitais e formatos de uso frecuente (presentación, gráfica, vídeo, póster, informe e outros).
- Linguaxe científica: interpretación, produción e comunicación eficaz de información de carácter científico no contexto académico en diferentes formatos.
- Espazos e recursos de aprendizaxe científico (como o laboratorio e os espazos virtuais): utilización adecuada, que asegure a conservación da saúde propia e a comunitaria, a seguridade e o respecto ao medio ambiente.
- Valoración da ciencia e da actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e recoñecemento da súa contribución aos distintos ámbitos do saber humano e no avance e a mellora da sociedade. O papel da muller.
- Aparello locomotor. Os músculos, os ósos e as articulacións.
- Anatomía e fisioloxía.
- Enfermidades e lesións do aparello locomotor.
- Hábitos e costumes saudables. A hixiene postural.
- Importancia do quecemento e da recuperación na práctica de actividade física
- O movemento.
- Termos e elementos do movemento.
- Características da execución das accións motoras.
- Biomecánica humana e as súas aplicacións.
- O movemento como ferramenta artístico-expresiva.

UD	Título da UD	Duración
10	Actividade física e sistema locomotor	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Utilizar a metodoloxía científica na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas.	Comprender e utilizar o método científico	PE	70
CA7.4 - Comprender a biomecánica humana relacionándoa coas súas aplicacións.	Explicar basicamente a biomecánica do movemento humano		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA7.5 - Describir as características da execución das accións motoras empregando os termos e elementos do movemento e relacionándoas coa finalidade expresiva das actividades artísticas.	Explicar os compoñentes da acción motora		
CA1.2 - Elaborar proxectos utilizando as estratexias adecuadas tanto no seu procedemento de traballo como na comunicación de procesos e resultados.	Elaborar proxectos de xeito adecuado	TI	30
CA1.3 - Utilizar de forma segura e respectuosa co medio natural os espazos e recursos de aprendizaxe científico.	Utilizar os espazos e recursos de aprendizaxe científico de xeito adecuado		
CA1.4 - Valorar a ciencia recoñecendo a actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e a súa contribución ao avance da sociedade humana en diferentes ámbitos, así como tamén o papel da muller nela.	Valorar o traballo desenvolvido polos científicos e a importancia da muller nas ciencias		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Metodoloxía científica de traballo na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas. - Estratexias para a elaboración de proxectos e de comunicación no proceso de aprendizaxe. - Formulación de hipóteses e preguntas. - Procura, recoñecemento e utilización de fontes fiables de información. - Comunicación de procesos e resultados con vocabulario científico a través de ferramentas dixitais e formatos de uso frecuente (presentación, gráfica, vídeo, póster, informe e outros). - Linguaxe científico: interpretación, produción e comunicación eficaz de información de carácter científico no contexto académico en diferentes formatos. - Espazos e recursos de aprendizaxe científico (como o laboratorio e os espazos virtuais): utilización adecuada, que asegure a conservación da saúde propia e a comunitaria, a seguridade e o respecto ao medio ambiente. - Valoración da ciencia e da actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e recoñecemento da súa contribución aos distintos ámbitos do saber humano e no avance e a mellora da sociedade. O papel da muller. - Aparello locomotor. Os músculos, os ósos e as articulacións. - Anatomía e fisioloxía. - Enfermidades e lesións do aparello locomotor. - Hábitos e costumes saudables. A hixiene postural. - Importancia do queceamento e da recuperación na práctica de actividade física - O movemento. - Termos e elementos do movemento. - Características da execución das accións motoras. - Biomecánica humana e as súas aplicacións. - O movemento como ferramenta artístico-expresiva.

UD	Título da UD	Duración
11	Características do movemento	11

Critérios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Utilizar a metodoloxía científica na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas.	Comprender e utilizar o método científico	PE	70
CA7.4 - Comprender a biomecánica humana relacionándoa coas súas aplicacións.	Explicar basicamente a biomecánica do movemento humano		
CA7.5 - Describir as características da execución das accións motoras empregando os termos e elementos do movemento e relacionándoas coa finalidade expresiva das actividades artísticas.	Explicar os compoñentes da acción motora		
CA1.2 - Elaborar proxectos utilizando as estratexias adecuadas tanto no seu procedemento de traballo como na comunicación de procesos e resultados.	Elaborar proxectos de xeito adecuado	TI	30
CA1.3 - Utilizar de forma segura e respectuosa co medio natural os espazos e recursos de aprendizaxe científico.	Utilizar os espazos e recursos de aprendizaxe científico de xeito adecuado		
CA1.4 - Valorar a ciencia recoñecendo a actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e a súa contribución ao avance da sociedade humana en diferentes ámbitos, así como tamén o papel da muller nela.	Valorar o traballo desenvolvido polos científicos e a importancia da muller nas ciencias		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Metodoloxía científica de traballo na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas. - Estratexias para a elaboración de proxectos e de comunicación no proceso de aprendizaxe. - Formulación de hipóteses e preguntas. - Procura, recoñecemento e utilización de fontes fiables de información. - Comunicación de procesos e resultados con vocabulario científico a través de ferramentas dixitais e formatos de uso frecuente (presentación, gráfica, vídeo, póster, informe e outros). - Linguaxe científico: interpretación, produción e comunicación eficaz de información de carácter científico no contexto académico en diferentes formatos. - Espazos e recursos de aprendizaxe científico (como o laboratorio e os espazos virtuais): utilización adecuada, que asegure a conservación da saúde propia e a comunitaria, a seguridade e o respecto ao medio ambiente. - Valoración da ciencia e da actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e recoñecemento da súa contribución aos distintos ámbitos do saber humano e no avance e a mellora da sociedade. O papel da muller. - Aparello locomotor. Os músculos, os ósos e as articulacións. - Anatomía e fisioloxía.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Enfermidades e lesións do aparello locomotor. - Hábitos e costumes saudables. A hixiene postural. - Importancia do quecemento e da recuperación na práctica de actividade física - O movemento. - Termos e elementos do movemento. - Características da execución das accións motoras. - Biomecánica humana e as súas aplicacións. - O movemento como ferramenta artístico-expresiva.

UD	Título da UD	Duración
12	Expresión e comunicación corporal	11

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Utilizar a metodoloxía científica na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas.	Comprender e utilizar o método científico	PE	70
CA8.1 - Recoñecer as características principais da motricidade humana poñendo de manifesto o seu papel no desenvolvemento persoal e social.	Recoñecer a importancia da motricidade humana no desenvolvemento persoal e social.		
CA8.2 - Comunicarse corporalmente adquirindo a conciencia do corpo e do espazo a través do movemento, da utilización de elementos rítmicos, obxectos e con focos expresivos.	Comunicarse corporalmente adquirindo a conciencia do corpo e do espazo		
CA8.3 - Identificar as diferentes formas de expresión corporal recoñecendo a capacidade do corpo para manifestarse cunha linguaxe propia como fonte de desenvolvemento creativo.	Identificar as diferentes formas de expresión corporal	TI	30
CA1.2 - Elaborar proxectos utilizando as estratexias adecuadas tanto no seu procedemento de traballo como na comunicación de procesos e resultados.	Elaborar proxectos de xeito adecuado		
CA1.3 - Utilizar de forma segura e respectuosa co medio natural os espazos e recursos de aprendizaxe científico.	Utilizar os espazos e recursos de aprendizaxe científico de xeito adecuado		
CA1.4 - Valorar a ciencia recoñecendo a actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e a súa contribución ao avance da sociedade humana en diferentes ámbitos, así como tamén o papel da muller nela.	Valorar o traballo desenvolvido polos científicos e a importancia da muller nas ciencias		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Metodoloxía científica de traballo na resolución de problemas sobre o funcionamento do corpo humano, a saúde, a motricidade e as actividades artísticas.
- Estratexias para a elaboración de proxectos e de comunicación no proceso de aprendizaxe.
- Formulación de hipóteses e preguntas.
- Procura, recoñecemento e utilización de fontes fiables de información.
- Comunicación de procesos e resultados con vocabulario científico a través de ferramentas dixitais e formatos de uso frecuente (presentación, gráfica, vídeo, póster, informe e outros).
- Linguaxe científica: interpretación, produción e comunicación eficaz de información de carácter científico no contexto académico en diferentes formatos.
- Espazos e recursos de aprendizaxe científico (como o laboratorio e os espazos virtuais): utilización adecuada, que asegure a conservación da saúde propia e a comunitaria, a seguridade e o respecto ao medio ambiente.
- Valoración da ciencia e da actividade desenvolvida polas persoas que se dedican a ela e recoñecemento da súa contribución aos distintos ámbitos do saber humano e no avance e a mellora da sociedade. O papel da muller.
- Características da motricidade humana. Achegas das actividades físicas e artísticas no desenvolvemento persoal e da sociedade.
- Toma de conciencia do corpo e do espazo. Movemento e elementos rítmicos. Focos expresivos do corpo.
- Formas de expresión corporal e fontes de desenvolvemento creativo.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Para potenciar a motivación pola aprendizaxe de competencias requirense metodoloxías activas e contextualizadas. Aquelas que faciliten a participación e implicación do alumnado e a adquisición e uso de coñecementos en situacións reais serán as que xeren aprendizaxes máis transferibles e duradeiras. As metodoloxías activas débense apoiar en estruturas de aprendizaxe cooperativa, de forma que, a través da resolución conxunta das tarefas, os membros do grupo coñezan as estratexias utilizadas polos seus/súas compañeiros/as e poidan aplicarlas a situacións similares.

Un factor moi importante a considerar á hora de deseñar unha metodoloxía adecuada é o feito de que o noso alumnado son adolescentes que se atopan nunha etapa persoal de cambio e inestabilidade emocional. Son inquedos e mostran interese por temas moi diversos, pero cambian tamén moi facilmente o seu foco de atención, Por este motivo, é necesario captar a súa atención, implicándoos na súa propia aprendizaxe, mediante a continua relación dos contidos da materia con temas que sexan do seu interese.

Partindo desa consideración, a metodoloxía empregada levarase a cabo da seguinte forma:

a) Para que a aprendizaxe sexa realmente construtiva é imprescindible detectar as ideas previas acerca dos conceptos a estudar (avaliación inicial). Para iso, antes de iniciar cada bloque temático, realizarase algunha actividade de detección destes preconceptos.

b) Tratarase de atopar un equilibrio entre a aprendizaxe por recepción e a aprendizaxe por descubrimento. Pódese comezar cunhas explicacións teóricas básicas do profesor, dirixidas a todo o alumnado, presentadas de forma atractiva e útil para estimular ao alumnado. A posterior realización de diferentes actividades de reforzo, afondamento ou ampliación permitirá graduar a complexidade dos contidos e adaptalos á diversidade dos alumnos. A diversidade de intereses e niveis tamén se atende usando diferentes recursos adecuados ó nivel do alumnado: bibliográficos, audiovisuais, contacto con entorno ou as novas tecnoloxías da información e a comunicación.

c) Proporanse actividades variadas e resolución de problemas, cunha metodoloxía activa. Estarán presentadas en niveis de complexidade crecente. Os alumnos comezarán cas actividades de nivel básico. A medida que as superen pasarán a realizar outras de nivel medio ou superior. Aqueles alumnos que presenten dificultades seguirán completando as de nivel básico e reforzando os contidos.

d) O mellor xeito de aprender ciencia é facer ciencia. Lonxe de servir tan só como referente teórico ao que recorrer para explicar as investigacións do pasado, o método científico debe ser utilizado a diario na aula, tanto na elaboración e contraste de hipóteses como na realización de traballos experimentais. Realizaranse tamén actividades deseñadas como investigación, que representen situacións próximas á realidade, e actividades prácticas de

laboratorio, que fomenten destrezas manipulativas e investigadoras.

e) Realización de debates, búsquedas de información, traballos en grupo, etc que remarquen a relación entre Ciencia, Tecnoloxía e Sociedade. Son metodoloxías que permiten traballar os contidos actitudinais e as áreas transversais.

f) Traballos en grupos. O nº de alumnos integrantes do grupo pode variar segundo a tarefa encomendada, e é recomendable que estean integrados por alumnos heteroxéneos no referente a nivel intelectual, participación, motivación, espontaneidade, etc. É conveniente nomear un coordinador do grupo que organice e armonice o traballo do grupo, axudando a resolver as incidencias que podan xurdir.

g) Cada alumno deberá ter un caderno de clase no que recoller de xeito individual o traballo realizado, observacións e apuntamentos, e será obxecto de avaliación periódica.

h) Na medida do posible intentarase incluír actividades que fomenten a interdisciplinaridade co fin de lle ofrecer ao alumno unha visión global e integradora da aprendizaxe, que lle permita establecer relacións entre os diferentes campos do saber.

i) Por último, e aínda que a avaliación da aprendizaxe dos alumnos será continua, ao longo de todo o curso (avaliación formativa), introduciranse varias actividades para a avaliación específica de algúns contidos concretos. Tamén se realizará unha actividade específica ao final de cada período de avaliación, co fin de determinar o grao de consecución dos obxectivos planeados (avaliación sumativa), e ao final do curso se planeará algunha actividade de avaliación do propio proceso de ensinanza-aprendizaxe.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Aula virtual
Páxinas web e portais científicos
Laboratorio de Ciencias Naturais
Ordenador
Laboratorios virtuais
Maquetas e modelos
Material audiovisual: vídeos e presentacións

A materia de Anatomía Aplicada desenvolverase mediante os recursos elaborados polo profesor nun curso na aula virtual do centro.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

O obxectivo desta avaliación inicial é detectar os coñecementos previos e o grao de desenvolvemento das destrezas básicas que o alumnado ten sobre as Ciencias da natureza para poder avanzar nun nivel académico superior en materias novas. Na avaliación inicial, a procura de información realizarase a través de preguntas orais na aula, plantexamento de exercicios, e/ou probas escritas de coñecementos previos. A revisión desta información permitirá levar a cabo una diagnose inicial a partir da cal adoptaranse as medidas oportunas para acadar os obxectivos de aprendizaxe propostos.

As decisións tomadas permitirán adoptar medidas como aplicación de reforzos específicos en determinados contidos, que poden afectar a parte do alumnado ou a todo o grupo. Como consecuencia desta diagnose poderán realizarse axustes na Programación, variando a secuenciación, a temporalización etc que permitan adecuar a aprendizaxe á situación real dos nosos alumnos.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	UD 10
Peso UD/ Tipo Ins.	6	8	9	9	8	8	9	9	9	9
Proba escrita	62	60	70	70	70	70	79	70	70	70
Táboa de indicadores	38	40	30	30	30	30	21	30	30	30

Unidade didáctica	UD 11	UD 12	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	8	8	100
Proba escrita	70	70	70
Táboa de indicadores	30	30	30

Criterios de cualificación:

A cualificación do alumnado en cada avaliación será o resultado das cualificacións obtidas nos seguintes apartados, tendo en conta a ponderación proposta:

a) Elaboración dun Proxecto

- Ponderación 30%
- Constará de diversas partes (traballo escrito, presentación e confección de material gráfico informativo)
- Dito proxecto poderá realizarse a través da elaboración dun blog no que se desenvolverán os temas asignados
- Poderá realizarse de forma individual, en pequenos grupos ou por en grupo clase
- Temporalización: haberá como mínimo un proxecto por avaliación

b) Exames de avaliación:

- Ponderación 20%
- Poderán ser escritas ou orais. Versarán sobre os contados traballados.
- Estas probas poderán tratar aspectos de diversa índole: preguntas/definições curtas, interpretación de gráficas ou esquemas, resolución de problemas, explicacións con argumentacións, preguntas tipo test, de elección múltiple, de asociación ou correspondencia, de alternativas (V/F, si/non, correcto ou incorrecto) e calquera outra que o profesor considere oportuna para a obxectiva avaliación do alumnado. Ditas probas deberan levar indicado o valor numérico de cada apartado.
- A puntuación destas probas será de 0 a 10 puntos
- Temporalización: Haberá, como mínimo, unha proba obxectiva por avaliación.
- En todas elas, e para acadar a puntuación máxima, terase en conta tamén os aspectos formais referentes a corrección e claridade na expresión escrita/oral, uso dun vocabulario axeitado, caligrafía coidada e lexible, presentación correcta.

c) Actividades / Tarefas diversas propostas polo docente

- Ponderación 40%
- Realizados na aula, no laboratorio ou na casa
- Estas tarefas incluírán: exercicios propostos polo profesor, elaboración de presentación ou traballos expositivos, caderno de clase, caderno de laboratorio (se é o caso), probas curtas de control sobre os contidos sobre os que se está traballando para valorar o grao de adquisición de coñecementos ata o momento, lecturas ou fragmentos de lecturas, ou calquera outra que o profesor considere oportuna para a adquisición de competencias do alumnado.

- Nestas Tarefas /Traballos/Actividades/Caderno de clase e/ou laboratorio valorarase:

Contidos: Contén a totalidade das tarefas, apuntes de clase, puntos a desenvolver nun traballo, etc.

Aspectos formais:

o Limpeza-orde. Coida a secuenciación , marca as diferentes partes (título, temas), respecta marxes, non ten tachóns.

o Ortografía, Expresión escrita e Caligrafía . Exprésase correctamente, coida as regras ortográficas, responde con exactitude ao que se lle pide, a súa caligrafía é legible e coidada.

o Presentación. Personaliza os seus traballos , utiliza os formatos solicitados en cada actividade.

- Despois das datas límite non será recollido ningún dos materiais (traballos/caderno/tarefas/actividades) mencionados.

d) Actitude do alumno/a cara a materia

- Ponderación 10%

- Para valorar este apartado, a cualificación correspondente virá determinado por unha rúbrica na que se terá en conta o interese, esforzo e desenvolvemento da súa curiosidade, reflectido a través dos seguintes items: o Grao de cumprimento diario do traballo na aula o Grao de cumprimento diario do traballo para casa o Realización de traballos voluntarios pertinentes coa materia o Colaboración activa nas actividades/traballos/prácticas de grupo, cos compañeiros

o Uso con precisión e rigor da terminoloxía precisa da materia en todas as súas comunicación

o Presenta as tarefas/traballos con claridade e corrección o Respecto ás persoas e ao medio natural e escolar

o Participación activa, correcta e coherente, nas dinámicas de aprendizaxe, na aula, no laboratorio e/ou nos espazos habilitados para tal efecto

o Disposición e boa actitude para o traballo tanto individual como en equipo

o Trae o material necesario para o correcto desenvolvemento do traballo.

- Na rúbrica mencionada anteriormente, todos os apartados terán a mesma puntuación. En cada un deles contemplaranse catro opcións: Nunca ou case nunca 0(0ptos.) ; Algunhas veces 1(0,025ptos.) ; Frecuentemente 2 (0,05ptos.) e Sempre ou case sempre 3 (0,1ptos.)

Criterios para o cálculo das cualificacións na avaliación:

A cualificación de cada avaliación será o resultado de sumar os apartados coa súa ponderación.

Unha vez realizado ese cálculo sobre os tres apartados considérase aprobado aquel alumno que obteña una nota igual o superior a 5.

Cualificación final

Con carácter xeral, para superar a materia requírese a superación das tres avaliacións, podendo superarse cunha avaliación suspensa sempre que a cualificación da mesma non sexa inferior a 4 puntos, e a media das tres avaliacións (sen redondeo) sexa igual ou superior a 5 puntos.

A cualificación final na ESO será a media das notas obtidas nas tres avaliacións. Para o cálculo das notas finais na ESO, aplicarase o redondeo ás décimas de xeito que o decimal se asimilará ao enteiro superior se é 0,5 ou superior e ao anterior nos restantes casos.

Cando un alumno realizou unha recuperación, e aos efectos do cálculo da nota final, terase en conta a nota acadada nesa recuperación .

Criterios de recuperación:

Recuperacións

Aqueles alumnos que non acaden una puntuación igual ou superior a 5 puntos nalgunha avaliación poderán recuperala mediante as seguintes medidas:

o Realización de proba/s obxectiva/s (escrita/oral) que terá/n lugar ao longo do curso.

Os contidos centraranse nos correspondentes a/as avaliación/s suspensa/s o Enténdese que a avaliación está recuperada cando a cualificación obtida nestas probas (puntuadas sobre 10 puntos) é igual ou superior a 5.

o Se un alumno non se presenta a unha destas probas obxectivas, dito exame repetirase cando o profesor o considere oportuno. Tendo en conta o motivo polo que o alumno faltou ao exame, o profesor poderá repetir dita proba no mes de xuño.

Cando un alumno realizou unha recuperación, e aos efectos do cálculo da nota final, terase en conta a nota acadada nesa recuperación .

Avaliación extraordinaria

Os alumnos que non teñan superado a materia na avaliación ordinaria, poderán realizar un exame extraordinario de toda a materia impartida durante o curso, que será cualificado sobre 10 puntos, aprobando aqueles alumnos que obteñan unha nota igual ou superior ao 5.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Non hai alumnos con esta materia pendente.

6. Medidas de atención á diversidade

O profesorado ten que estar atento aos diferentes ritmos de aprendizaxe que desenvolve cada alumna ou alumno na aula, e a partir deles diseñar estratexias diferenciadas. Polo que ten que ser o propio profesor o que ten que orientar a súa intervención en función da diversidade de formas de aprendizaxe que poidan darse entre o alumnado.

Utilizaranse materiais e recursos didácticos que inclúan numerosas Actividades de Reforzo, Consolidación e de Ampliación en función da medida necesaria a aplicar, que permiten diversidade de tratamentos para que haxa una adecuada comprensión dos contidos ou procedementos. Esta variedade de recursos en cada unidade didáctica permite que o profesorado poida desenvolver diferentes estratexias de ensino e facilitar así que todos e cada un dos alumnos/as poidan acadar o máximo desenvolvemento das competencias básicas e os obxectivos da etapa. As actividades poderán variar segundo o alumnado, e non todo o alumnado deberá realizar todas as actividades, o que posibilita o afondamento das mesmas atendendo a diversidade no grao de desenvolvemento intelectual, coñecementos e capacidade persoal de cada un.

Debido ás diferenzas no ritmo de aprendizaxe entre o alumnado e para garantir que acaden un nivel mínimo ao final da etapa, programaranse recuperacións como novas oportunidades para recuperar os coñecementos non adquiridos no seu momento.

Aqueles casos que requiran medidas de atención a necesidades educativas especiais, estas elaboraranse en colaboración co Departamento de Orientación tendo en conta as medidas de atención á diversidade propostas pola Administración Educativa.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Igualdade entre homes e mulleres.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Desenvolvemento sostible e medio ambiente	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - - Educación para a saúde, incluíndo afectivo-sexual.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.4 - Comprensión lectora.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.5 - xpresión oral e escrita.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.6 - Fomento do espírito crítico e científico	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.7 - Comunicación audiovisual e competencia dixital	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.8 - O emprendimento e a creatividade	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.1 - Igualdade entre homes e mulleres.	X	X	X	X
ET.2 - Desenvolvemento sostible e medio ambiente	X	X	X	X
ET.3 - - Educación para a saúde, incluíndo afectivo-sexual.	X	X	X	X
ET.4 - Comprensión lectora.	X	X	X	X
ET.5 - xpresión oral e escrita.	X	X	X	X
ET.6 - Fomento do espírito crítico e científico	X	X	X	X
ET.7 - Comunicación audiovisual e competencia dixital	X	X	X	X
ET.8 - O emprendimento e a creatividade	X	X	X	X

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visita a un centro de investigación	Visita a centro de excelencia investigadora como o CIMUS e o CIQUS no Campus da USC		X	
Charlas científicas	Programa A Ponte (charlas/talleres educativos ofertados pola Consellería de Educación)	X	X	X
Divulgación científica	Participación en diversas sesións de monólogos científicos, charlas de escritores de divulgación científica que se ofertarán no centro		X	
Bibliografía científica	Colaboración coa biblioteca en calquera das actividades relacionadas coas Ciencias	X	X	X

Observacións:

A programación das actividades complementarias ten que ser obrigatoriamente flexible e aberta a modificacións ou inclusión de novas propostas que xurdan durante o curso escolar.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
1.1. Obxectivos ben definidos
1.2. Temporalización axeitada ao seu correcto desenvolvemento.
2.1. Expón situacións que introduzan a unidade.
2.2. Relaciona as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidade.
3.3. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.
3.6. Desenvolve os contidos de forma ordenada e comprensible para o alumnado.
4.1. Realiza a avaliación inicial ao principio de curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.
Metodoloxía empregada
2.3. Relaciona os contidos e as actividades cos intereses do alumnado.
3.4. Utiliza axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos na aula.
3.7 Inclúe elementos transversais no desenvolvemento dos contados
4.2. Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.
4.5. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de maneira equilibrada a avaliación dos diferentes contidos.
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
1.3. Planificación das sesión flexible, preparando actividades e recursos axustados ás necesidades e aos intereses do alumnado en canto ao seu número, duración e dificultade.
3.1. Resume as ideas fundamentais ao remate da unidade.
3.2. Os conceptos novos relaciónaos, se é posible, cos xa coñecidos; realízanse preguntas aclaratorias; pon exemplos...
4.3. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela.
Medidas de atención á diversidade
4.4. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e as alumnas, e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.
4.6. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.
4.7 Propón e aplica as medidas de atención a diversidade necesarias

Clima de traballo na aula
2.4. Estimula a participación activa dos estudantes en clase.
2.5. Realiza propostas de aprendizaxe colaborativo das actividades.
3.5. Promove o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
1.4. Coordinación co profesorado doutros departamentos que poidan ter contidos afíns á súa materia

Descrición:

A través da recollida de información nas reunións periódicas do departamento, reunións da comisión pedagóxica e reunións de avaliación realízase una revisión e análise dos resultados obtidos. A todo isto temos que engadir a experiencia diaria do docente na aula que aporta información inmediata; a avaliación continua é un instrumento fundamental para realizar aqueles cambios que repercutan na mellora do proceso de ensino e aprendizaxe

Nesta avaliación terase en conta os seguintes aspectos:

- Metodoloxía utilizada
- Obxectivos acadados
- Nivel de adquisición dos contidos
- Adecuación dos criterios de avaliación programados
- Actividades de aprendizaxe e de avaliación empregadas
- Materiais e recursos utilizados
- Medidas de atención a diversidade

Esta avaliación ten como finalidade a realización de modificacións na programación conducentes a una mellora nos resultados.

Respecto a avaliación global, na memoria final reflectiranse o grao de consecución de logros, as dificultades atopadas, as modificacións realizadas e as propostas de mellora a aplicar.

Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino na práctica docente:

1. De planificación
2. De motivación do alumnado
3. De desenvolvemento do ensino
4. De seguimento do proceso de ensinanza aprendizaxe

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Nas reunións do Departamento de Ciencias da Natureza o profesorado intercambiará información que permita determinar o grao en que o alumnado consegue acadar os obxectivos establecidos no Programación Didáctica e así, coñecidas as principais dificultades atopadas, tomar as decisións que permitan reconducir os erros e afrontar os problemas de aprendizaxe. Realízase un seguimento da Programación con carácter mensual.

Os instrumentos de recollida de datos variarán en función dos aspectos que se valoren. Entre eles consideraremos:

- Caderno de profesor: con follas de rexistro para os aspectos máis cuantificables, apartados de observacións que permiten recoller situación ocorridas na clase que o profesorado considere salientables
- Cuestionarios e encuestas a cumprimentar polo alumnado
- Rúbricas de autoavaliación que permitan cuantificar o grao de consecución de aspectos concretos

Ao remate tanto da 1ª como da 2ª avaliación analizaranse os resultados académicos do alumnado, o cumprimento do programado inicialmente e as medidas e modificacións feitas de se lo caso, e realízanse as propostas de mellora que se consideren oportunas.

Ao remate de cada curso, é dicir tras a avaliación 3ª e final, revisárase a Programación Didáctica inicial a partir dos datos recollidos no seguimento das programacións e das cualificacións obtidas polo alumnado. Serán avaliados os seguintes elementos:

- A idoneidade da selección, distribución e secuenciación dos obxectivos e contidos.
- A idoneidade da metodoloxía seguida e dos materiais e recursos didácticos empregados.
- A adecuación dos criterios de avaliación .
- A eficacia dos procedementos e instrumentos de avaliación. Revisión dos criterios de cualificación.

- As medidas de atención á diversidade empregadas e, en particular, as adaptacións curriculares individualizadas, ou reforzo educativo en Bioloxía e Xeoloxía aplicado a determinados alumnos e alumnas de 1o e 3o de ESO principalmente
 - O programa para a recuperación de materias pendentes de superar, de cursos anteriores.
 - O uso dos indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente
- As modificacións que se desprendan desta avaliación serán incorporadas á Memoria final do Departamento xunto cunha proposta de medidas correctoras que se terán en conta no deseño da Programación Didáctica do seguinte curso.

9. Outros apartados